

llorquins *enrodillar*, *enrodillat* *DAg*, que en efecte se senten tant per Mallorca per 'entortolligar-se': «l'esparguera s *enrodilà* a s'alambra» Andratx, un *aprimador* per *enrodilà* la pasta m'ensenyà el forner de Campos (1964): aquí hi ha avui la pronúncia *l*, però és sabut que aquest és el tractament predominant, per diferenciació, quan la *yl* va precedida per *i* (*EntreDL* I, 45-47) *Rodellaire*

Roder adj. [1190]: *moli roder* en un doc d'Urgell de 1190 (relatiu a Preixens, MiretS, *TemplH*, 261), *moli roder* contrastat amb *moli draper* 1315 (*AlcM*). 'Gerrer, terrissaire' mall. (Llucmajor, *BDLC* XIII, 26). *Rodera* 'solc que fan les rodes en un camí' mot fonamental arrelat, en cat. central i en general en el Princ., no tant a l'extrem S. d'aquest (en el CpTarr sense tenir matís igual, *pas-de-carro*, el reemplaça molt) ni en el PVal., però tardà [Lacav.] i estrany a les Bal on sempre s'ha dit *llunya* avui *ginya* (almenys a Mall, *BDLC* XI) i en el P. Val. se sent bastant *carrilada*, i es nota la seva omisió en el gironí-valencià OPou (1575) que tradueix el ll *orbita* per «lo camí que fa la roda en terra» (*ThPu*, 87)

Arrodir-se 'vinclar-se' rossellonès (Saisset, *Catalanades del Ro*, 237), *arrodit* «arraulit, arrupit»: «cap barbacana, cap terrat / on pugui s'abrigar el malaven turat / sus d'un arbre *arrodit*, rep los ruixats a man-ta / ---», Saisset, id., 204, 249.

Rodar, del ll. ROTARE 'fer donar voltes', 'donar-ne', 'rodolar' [S. XIII] «--- al port d'Aygues Mortes, e sus quant venc que fom prop de dues milles, venc-nos el vent qui exia per la gola del port, e féu-nos calar per força, e *rodar* tot aquel vespre e tota aquella nuyt, sí que venguem endret Acde», Jaume I (Ag, 478); també en Llull i en doc. del temps de Jaume I, p p Soldevila (*Pere el Gran* I, 2.ª part). Com a intr. també en un doc. de Vinça de 1372: «*rodem* tot un dia» («nous rodâmes», i cinc o sis cites en l'*InuLC*): «la dita fragata *roda* per aci per a pendre y encativar dits vaxells» mall. a. 1612 (*BSAL* VII, 170a); dit de les maniobres de persones: «per infants fer / velles modorres, / exorques, porres, / moltes hi *roden*: / quant als no poden, / han fill furtat / o manllevat, / suposant parts / ---», JRoig (*Spill*, 8734); «axí passa la ratura de --- les coses mondenals, axí com fa lo sercle que tostemps *roden*», Cròn. de l'olotí Joan Buada c. 1480 (Villanueva, *Vt Lit* XIV, 300). Tr.: «aquí són punides les ànimes --- cascunes segons llurs crims --- / alguns *roden* roques molt grans ab llurs caps incessantment, per tal com són estats reveladors de secrets e han enganats aquells qui en ells se fiaven; altres són portats entorn en grans *rodes* e pugen amunt e devallen continuament, per tal com són estats ambiciosos; altres ---», BMetge (*Somm* III, *NCl*, 96 23).

D'on el part. *rodar* 'voltat, contornejat': «un pali *rodar* d'aur» en doc. de Cotlure de 1311, i «un pali *vidum rodatum* ---» en un altre ross. de 1350 (*InuLC*). «DE CUXNAR· posar la carn a l'ast ---, *rodar* l'ast: versare veru ad ignem; posar debax la grexonera per pendre lo suc ---»; «vena cava --- rams --- altre ram a la tela del cor, y *roda* lo cap gros del cor. vena corona-

lis»; 'caragolar': «DE LA CAMBRA· lliit --- cortines --- les bagues --- claus caragolats --- ficar los claus *rodant*: figere clavos contorquendo»; i també intr.: «mola que asens fan *rodar* ---, mola de trullar olives ---», OPou (*ThPu*, 224, 270, 235, 215), i el participi: «la claustra o pati *rodar* de columnes», id., id., 12; «ab un manto de seda l'ha ben abrigada, / tot *rodar* de flocs, carregat de llaços», MilàF, *Romillo*, romanç reco a les Guillerics, 284C16.

Usos tots que resten vigents: «Al temps que 'l gran Alcides *rodava* per la terra / tot escombrant-la ab clava feixuga, arreu-arreu, / de --- / en flames esclatava nevat lo Pirineu», *Atl* I, 27a (original de 1877, però canviat en *anava* en l'ed definitiva); 'rodolar': «Per a salvar a Hesperis primera, al arrapar-s'hi / del gegantès la posa en la traydora mà, / y aqueix tan bella al veure-la, fogós per abressar-s'hi, / la branca deixa, y l'hèroe ab ella al fons *rodà*», *Atl* VIII, 21d (en l'original de 1867 (ed. de 1878 «l'antena, que *roda* ab l'hèroe al fons»). «Ja no tinc pau ni treva, deixa Mahom, / fuig dels ismaelites *rodant* pel bosc», MilàF (*Pros B*, v 316) «*Rodant* a la ventura per les terres estranyes / on s'escola l'Aar frígid com un rínxol d'argent, / una joia vital em fibla les estranyes / i el foc d'amor d'un dia em retornà clement», Coromines (1920, *O C*, 1327) *Rodar la bola ross* 'córrer la belitresca», Grandó (*Misc Fabra*, 182).

Forma manllevada ha de ser el fr. *rodier* 'vagabundejar' (cf. Sainéan, *Sources Ind Etym Fr.* I, 59); en cast, encara que *rodar* intr. no pertany a l'ús comú de Castella, continua essent popular per Amèrica en el sentit de 'rodolar' («cuidado con *rodar*» sentit dir molt pels Andes argentins, 1940-5 etc) i també per Aragó, però aquí aquest últim sentit el té *redolar*: «más vale *rodar* que no *redolar*» dita proverbial a Olocau del Rei (poble de llengua arag a l'O. de Morella, 1961).

En el català de València *rodar* v. tr. és molt viu per 'voltar', 'revoltar, rodejar' del cat. central: «una mota és una barrera de pedra amb què han *rodar* un camp dins una barra» Palmar de l'Alb; «La font de Barrulles està *rodada* per la finca del M» Catí; «El Carrer Fraga *roda* l'abadia» Benilloba; «El C. és un pla *rodar* de pinâ» Serra Cald, i frases anàlogues a Fondegulla i a Tollos; «Li diuen *El Rodador* perquè ho *rodaven* amb gossos (de caça)» Onda, 1961-63. En el curs català de l'Ebre se'n diu un *rodadò* de la superfície d'aigua en moviment giratori dins les recolzades del riu (Móra, 1923) Es comprèn, doncs, majorment pel sentit de la frase, que la gent vulgar de Tortosa hagi adulterat la dita proverbial «anar d'Herodes a Pilat» fent-ne «de *roda* en pila», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 71).

Rodada [*DAg*; Verdaguer]: «Com me dolia de no poder-hi esser en aquella festa de l'art! Aleshores sentia més que mai trobar-me trist presoner en aquest castell, entremig de pobra gent que només comprèn la música de *rodada*», Coromines (carta a Massó i Torrents, 15-II-1897, amb nota: «la de piano de maneta»); i així ho fa dir a un «peça» en *Presons Im* I, 170, val.